

C7

TOEN

BMS001004322
S1458
Grijze Literatuur

TOEN EN NU VOOR LATER

Nota betreffende een Nationaal Geluidsarchief in Nederland

TOEN EN NU VOOR LATERNOTA OVER EEN NATIONAAL GELUIDSARCHIEF IN NEDERLANDINHOUD

1. Voorwoord
2. Definitie van een geluidsarchief
3. Huidige situatie in Nederland en in het buitenland
4. Gewenste situatie in Nederland
5. Doelstellingen van een Nationaal Geluidsarchief in Nederland en de middelen om dit te realiseren
6. Acquisitie en selectie
7. Relatie met bestaande geluidsarchieven en andere instellingen
8. Juridische structuur
9. Personeelsformatie
10. Ruimtelijke voorwaarden
11. Kosten
12. Financiering

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel.: 243736/243737/243738/243739

Samengesteld door het Comité Nationaal Geluidsarchief
Amsterdam, september 1981

Contactadres NVPI - Postbus 7000 - 1007 MA Amsterdam
Telefoon 020 - 444 129

1. VOORWOORD

Het Comité Nationaal Geluidsarchief presenteert hierbij de nota TOEN EN NU VOOR LATER, waarin zoals de lezer zal merken, met kracht gepleit wordt voor het oprichten en instandhouden van een archief voor Nederlandse geluidsoptnamen uit het verleden, het heden en de toekomst. Aangenomen mag worden dat muziek, in het archief dat voor ogen staat, het leeuwendeel zal vormen. Het Comité is de mening toegedaan, dat de afwezigheid van een dergelijk instituut in ons land er toe leidt, dat talloze interessante, historisch belangrijke opnamen van Nederlandse kunstenaars of op de Nederlandse cultuur betrekking hebbende vastleggingen, verloren gaan. Het is er van overtuigd dat veel waardevols op dit gebied reeds moeilijk te achterhalen zal zijn.

Het Comité spreekt de wens uit, dat de overheid het belang van de instelling van een dergelijk archief zal onderschrijven; de bewaring van onze vastgelegde nationale muziekcultuur kan, bij voorbeeld, niet langer uitsluitend in handen blijven van particuliere verzamelaars. Verder hoopt het van harte dat de betreffende ministeries de fondsen zullen kunnen vrijmaken om een spoedige start van de realisatie van de in dit rapport genoemde initiatieven te waarborgen.

Het Comité Nationaal Geluidsarchief is samengesteld uit:

de heer E. Alexander	<i>Directeur Collectie Nederlands Theater Instituut Amsterdam</i>
H. Bosma	<i>Hoofd Fonotheek Nederlandse Omroep Stichting Hilversum</i>
L. Boudewijns	<i>Directeur Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers, Amsterdam</i>
Mr. J.A. Brester	<i>Directie Kunsten, Hoofd Afdeling Muziek en Dans, Ministerie van CRM, Rijswijk</i>

de heer Drs. P.R. de Clercq	<i>Rijksconsulent voor de historische musea en musea van bedrijven en techniek, Ministerie van CRM, Rijswijk</i>
Wim Ibo	<i>Amsterdam</i>
A.G. Jurrees	<i>voormalig Directeur Stichting Donemus/Eduard van Beinum Stichting, Amsterdam</i>
Dr. F.C.J. Ketelaar	<i>Plv. Algemeen Rijksarchivaris, Den Haag</i>
P. te Nuyl	<i>Voorzitter Stichting Conamus, Amsterdam</i>
Drs. R.A.D. Renting	<i>Gemeente-archivaris, Rotterdam</i>
Drs. H. van Royen	<i>Artistiek Leider Concertgebouworkest, Amsterdam</i>
Mr. P. Schilham	<i>Stafmedewerker Residentieorkest, Den Haag</i>
Dr. R.L. Schuurisma	<i>Bibliothecaris Erasmus Universiteit en President International Association of Sound Archives, Rotterdam</i>
R. Starreveld	<i>Directeur Stichting Donemus, Amsterdam</i>
Mr. R.A.E. Stuyt	<i>Juridisch Adviseur NVPI, Heemstede</i>
Drs. G.P. Willemsen	<i>Directeur Buma/Stemra, Amsterdam</i>
A.M. van der Woel	<i>Hoofd Educatieve zaken, Gemeentelijke Archiefdienst, Rotterdam</i>

2. Definitie van een geluidsarchief

Onder een geluidsarchief wordt in deze nota verstaan:

- 2.1 Een verzameling geluidsdragers, bevattende gepubliceerde en/of ongepubliceerde opnamen, welke ondergebracht is en beheerd wordt in institutioneel verband met als doel de opnamen in goede staat te bewaren, toegankelijk te maken en beschikbaar te stellen voor onderzoek, educatie en recreatie.

(De term 'archief' wordt gebruikt naar analogie van de in het buitenland toegepaste benamingen 'sound archives', 'archive sonore' en 'Schallarchiv'. De term heeft een andere betekenis dan gebruikelijk in de Nederlandse wetgeving met betrekking tot het archiefwezen van de overheid.)

(Zie voor een karakteristiek van een Nederlands Geluidsarchief paragraaf 4).

Ontstaan

- 2.2 De NVPI, Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers, heeft in samenwerking met andere belanghebbenden, het initiatief genomen een Comité Nationaal Geluidsarchief op te richten.

De aanleiding hiertoe was de constatering dat Nederland, in tegenstelling tot een aantal andere landen, niet beschikt over een centraal instituut waar een deel van de nationale geschiedenis, in de vorm van prestaties en uitingen van de Nederlandse cultuur, vastgelegd op geluidsdragers, wordt bewaard, gedocumenteerd en bestudeerd. Er zijn weliswaar enkele gespecialiseerde geluidsarchieven, maar door het ontbreken van een centrale instelling als een Nationaal Geluidsarchief gaat veel van met name het cultureel en artistiek belangrijke werk van Nederlandse uitvoerende kunstenaars, alsook van Nederlandse componisten en auteurs, voor zover dat op grammofoonplaten en banden is vastgelegd, verloren.

2.3 Doel van het Comité NGA

Het doel van het Comité Nationaal Geluidsarchief is het ondernemen van actie om te komen tot de oprichting en de instandhouding van een Nationaal Geluidsarchief.

Tot nu toe heeft deze actie bestaan uit:

- a. Het bestuderen van de wenselijkheid en de mogelijkheden van een Nationaal Geluidsarchief.
- b. Het, ten dienste van deze studie, tot stand brengen van overleg tussen toeleverende en belanghebbende instanties en groeperingen, zoals:
 - de grammofoonplatenmaatschappijen
 - de uitvoerende kunstenaars
 - de componisten
 - de auteurs
 - de omroep
 - de rijks- en gemeentelijke archiefdiensten
 - de betreffende ministeries
 - mogelijk andere categorieën van gebruikers
- c. Het opstellen van een nota, bevattende de resultaten van de studie en een aanbeveling.

3. Huidige situatie in Nederland en in het buitenland

Nederland

- 3.1 De toestand van het archiveren van geluidsopnamen (langspeelplaten, 'singles', musicassettes, banden, 78-toeren schellakplaten en Edisonrollen) in ons land, is niet in overeenstemming met het culturele belang dat aan deze uitingen gehecht zou moeten worden. Nederland bezit geen centraal archief waar de in ons land verschijnende, en verschenen, platen en banden professioneel worden bewaard; een fonografische pendant van de Koninklijke Bibliotheek of het Nederlands Filmmuseum bestaat niet.

3.2. Wel zijn er in ons land enkele gespecialiseerde collecties die deels in handen zijn van particuliere verzamelaars en ook door hen zijn opgebouwd.

Zo is bijvoorbeeld de vrijwel complete discografie van het Concertgebouworkest niet in handen van het Concertgebouworkest zelf en evenmin van de Gemeente Amsterdam; deze unieke verzameling wordt beheerd door een particulier, de heer J. Geleedst te Goes.

Op het populaire vlak bestaat er een vrijwel volledige collectie van opnamen van het dansorkest de Ramblers, eveneens in handen van een particuliere verzamelaar, de heer A.A.A. van Lent uit Eindhoven.

Op het terrein van cabaret en revue valt te noemen de bijzondere verzameling van de heer E.H. Weber te Amsterdam waarin tal van unieke 78-toeren platen en Edisonrollen voorkomen.

Ook Wim Ibo heeft een collectie opnamen op het gebied van het Nederlands cabaret, waarin zich vele opnamen van historisch belang bevinden.

3.3. Er bestaan ongetwijfeld meer privé-collecties op velerlei muzikaal gebied, die veelal het levenswerk vertegenwoordigen van in een bepaald muziekgebied geïnteresseerde liefhebbers. In het algemeen zijn deze collecties gesloten en niet voor anderen toegankelijk; bovendien is het voortbestaan ervan, indien de verzamelaar komt te overlijden, onzeker: nabestaanden weten vaak niet wat er mee aan te vangen en financieel belang wint het dan vaak van historisch besef.

3.4. Naast de privé-collecties worden er door een aantal instellingen fonotheken beheerd, waarvan de meest omvangrijke is die van de Nederlandse Omroep Stichting. Behalve een belangrijke verzameling historisch materiaal, waaronder oude geluidsdragers van glas, bezit de NOS-fonothek ruim 200.000 platen en banden, die werden verkregen via de Nederlandse grammofoonplatenindustrie en ook wel rechtstreeks uit het buitenland.

Voor de acquisitie worden bepaalde criteria gehanteerd, die in eerste instantie zijn bepaald door het doel van de fonothek, namelijk het beschikbaar stellen van muziekopnamen voor uitzendingen en ten behoeve van radio- en TV-programmamakers.

- 3.5. Het Nederlands Theater Instituut bezit een verzameling van 900 uren op platen en 1800 uur op banden op het gebied van het theater (toneel, revue, cabaret, etc.). De collectie wordt samengesteld uit opnamen van de Nederlandse platenmaatschappijen, terwijl tevens eigen opnamen worden gemaakt.
- 3.6. De Conamus collectie, welke eigendom is van de Stichting Conamus (Stemra/Buma) is uitsluitend gericht op de Nederlandse lichte muziek. De verzameling bestaat voornamelijk uit platen van de Nederlandse platenmaatschappijen, aangevuld met particuliere schenkingen.
- 3.7. Een historisch belangwekkend geluidsarchief is dat van de Stichting Film & Wetenschap. Het houdt zich hoofdzakelijk bezig met opnamen die betrekking hebben op de Nederlandse politieke en sociale geschiedenis, en die afkomstig zijn van de omroepen en uit verscheidene andere bronnen, zoals het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, het Ministerie van Justitie en particuliere verzamelaars.
- 3.8. Aan de "Directory of member archives" van de IASA (International Association of Sound Archives) werden de volgende gegevens over gemeentelijke archieven, muziekbibliotheken etc. ontleend.

Openbare Muziekbibliotheek - Amsterdam

Collectie van 40.000 platen en 4.000 musicassettes. 50% westerse klassieke muziek, 35% pop, cabaret, musical etc. Er wordt op gewezen dat deze instelling primair een gebruiksfunctie heeft en zich niet in eerste instantie richt op de conservering van de collectie geluidsdragers.

Stichting Donemus - Amsterdam

Verzameling van voornamelijk geluidsbanden met hedendaagse Nederlandse serieuze muziek.

Universiteit van Amsterdam
Ethno-musicologisch centrum "Jaap Kunst" - Amsterdam

Collectie van bijna 2.000 uur niet westerse kunstmuziek, volksmuziek etc.

Gemeentelijke Archiefdienst - Rotterdam

Collectie van ongeveer 1.400 uur van voornamelijk gesproken woord (10% muziek) over mensen en gebeurtenissen, die met Rotterdam te maken hebben.

Instituut voor Muziekwetenschap van de Rijksuniversiteit - Utrecht

Collectie van ongeveer 10.000 platen, voornamelijk klassiek repertoire.

3.9. Tenslotte houden enkele van de in ons land gevestigde platenbedrijven zelf archieven aan. Die zijn zelden compleet, althans niet voor wat de platen betreft. In deze kringen hecht men in het algemeen meer waarde aan het zorgvuldig bewaren van de moeder- of 'master' band.

3.10 Ondanks al deze instellingen blijven er vele witte plekken op de kaart over: het totaal van de deelverzamelingen dekt bij lange na niet het complete nationale geluidsbestand zoals dat sinds het begin van deze eeuw is vastgelegd. Bovendien is een aantal genoemde instituten niet (gemakkelijk) toegankelijk.

Buitenland

3.11 In sommige landen is men, wat de fonografische archieven betreft, verder dan bij ons.

Engeland heeft zijn British Institute of Recorded Sound in Londen, waarin een collectie van meer dan een kwart miljoen grammofoonplaten, alsmede meer dan 12.000 uur aan bandopnamen en een unieke collectie, vroege, niet commerciële wasrollen worden bewaard.

Frankrijk bezit zijn Phonothèque Nationale, opgericht in het begin van deze eeuw en heeft er inmiddels in het Centre Beaubourg in Parijs een nieuwe fonografische verzameling bij gekregen.

Italië bezit de Discoteca dello Stato, die werd opgericht in 1978; het oudste voorbeeld van een dergelijk instituut bestaat in Wenen, het Phonogrammarchiv van de Oostenrijkse Academie van Wetenschappen daterend uit 1899 (Edison en Cros ontwikkelden de fonograaf in 1877!) Ook in Zwitserland is inmiddels een fonotheek opgericht. In de U.S.A. bevinden zich niet alleen de beroemde muziekverzamelingen van de Library of Congress, maar ook de niet minder interessante Rodgers & Hammerstein verzameling in de Public Library te New York.

4. Gewenste situatie in Nederland

- 4.1 Er zou ook in ons land zo spoedig mogelijk moeten worden overgegaan tot het inrichten en instandhouden van een Nationaal Geluidsarchief. Nu de geluidsopname ruim honderd jaar oud is en er daarvan zeker gedurende tachtig jaar geluidsopnamen in ons land, althans met Nederlandse artiesten, zijn gemaakt, bestaat er dringend behoefte aan een centrum, waar de in de uitgangspunten (zie paragraaf 5) gedefinieerde opnamen, bewaard kunnen worden en ter beschikking kunnen worden gesteld.
- 4.2 Van de ongeveer 12.000 uitgaven die in ons land per jaar verschijnen zullen er naar schatting rond 3.000 in aanmerking komen voor opname in het Nationaal Geluidsarchief. De overige opnamen voldoen niet aan de hierna, in paragraaf 5 te formuleren doelstellingen: zij zijn niet 'Nederlands'. Met een jaarlijkse aanwas in deze orde van grootte moet rekening worden gehouden bij de planning van de te betrekken ruimte. Aangezien platen en banden niet erg volumineus zijn, stelt dit aan het eventuele pand geen onmogelijke eisen. Hierbij moet worden gedacht aan de te verwachten resultaten van het actieve acquisitiebeleid, zoals omschreven in de uitgangspunten. De productie van de laatste tachtig jaar zou wel eens 100.000 à 200.000 uitgaven kunnen belopen en ook al zal een groot aantal daarvan wel niet meer te achterhalen zijn, betekent dit toch dat een behoorlijke reserve in de ruimte moet worden ingebouwd. Hetzelfde geldt voor de te verwachten privé-collecties die, wanneer het Nationaal Geluidsarchief eenmaal een feit zal zijn, wellicht worden aangeboden.
- 4.3 De collectie zal voornamelijk bestaan uit muziekopnamen, omdat deze het leeuwendeel vormen van wat in Nederland is (en wordt) geproduceerd. Geluidsopnamen zijn echter op vele terreinen te vinden. Wanneer men uitsluitend aan in de handel gebrachte grammofoonplaten en musicassettes denkt, komen ook bescheiden aantallen producties van gesproken woord in aanmerking, met nadruk op literatuuropnamen en historische documentaires of klankbeelden.

Het archief zal echter wel degelijk ook open moeten staan voor opnamen op geluidsband, die niet in noemenswaardige aantallen op de markt zijn gebracht en toch voor toekomstige gebruikers van belang kunnen zijn. In het bijzonder opnamen van gesproken woord uit de politieke, sociale en culturele geschiedenis komen dan naar voren.

Ten slotte zijn er de opnamen van allerlei aard die men onder het begrip 'geluidenbank' zou kunnen rangschikken: dieren-geluiden, opnamen uit het medisch onderwijs, effectgeluiden. Een Nationaal Geluidsarchief zou ook dergelijke producten niet bij voorbaat mogen buitensluiten. In dit verband wordt verwezen naar hetgeen onder 6.4 en 7.1 wordt gesteld, met name over de 'verwijsfunctie'.

- 4.4 Het NGA zou centraal in ons land moeten liggen en gemakkelijk te bereiken dienen te zijn. Het is essentieel voor het slagen van het actieve beleid dat wordt voorgestaan, dat het archief goed bereikbaar is.

Het succes van het instituut staat of valt met de kwaliteit van de collectie. Dat betekent, dat niet alleen de hoogste eisen moeten worden gesteld aan de te verkrijgen platen en banden maar ook aan de afspeelmogelijkheden. Platen, zeker de historische schellakplaten, zijn uiterst kwetsbaar en dienen met de meeste zorg te worden behandeld.

- 4.5 Ideaal zou zijn om van elke plaat of band twee exemplaren te bezitten, één archief exemplaar en één gebruiksexemplaar. In de collectie opgenomen materiaal zal het archief in principe nooit mogen verlaten. Copiëren van opnamen mag alleen dan geschieden wanneer aan eventuele auteursrechtelijke verplichtingen is voldaan. Het archief zal ten opzichte van de grammofoonplatenindustrie moeten garanderen, dat de door de laatste beschikbaar gestelde exemplaren niet voor 'valsplaterij' zullen worden gebruikt.

4.6. Naast het vergaren en archiveren van de in de uitgangspunten geformuleerde geluidsopnamen, zal een belangrijke taak van het Nationaal Geluidsarchief moeten liggen in de informatie over de collectie. Zo is te verwachten dat er regelmatig publicaties zullen verschijnen over nieuwe historische aanwinsten. Er zal ook een complete catalogus dienen te worden gepubliceerd. Voorts kan men denken aan lezingen over de collectie, grammofoonplatenconcerten gewijd aan bepaalde kunstenaars of zekere muziekgenres, etc.

4.7 Geen land zou zonder zijn Nationale Bibliotheek willen of kunnen; vóór het bestaansrecht daarvan behoeft niemand meer te vechten. In vele landen bestaat zelfs een wettelijke verplichting om één of meerdere exemplaren van alle publicaties aan de Nationale Bibliotheek af te staan. In Nederland is deze situatie door een vrijwillig 'depôt' van publicaties enigszins bereikt. Ook geluidsopnamen zouden in een nationaal depôt moeten worden ondergebracht.

5. Doelstellingen van een Nationaal Geluidsarchief in Nederland

De doelstellingen van een NGA in Nederland zijn:

5.1. de verzameling, de conservering en de beschikbaarstelling van geluidsopnamen van muziek, gesproken woord en andere uitingen

- van en/of door Nederlanders, waar ook ter wereld, gemaakt
- onder geluidsregie van Nederlanders geproduceerd, in de betekenis van het engelse begrip 'produced' (produceren in deze zin heeft niets te maken met fabricage; bedoeld wordt hier, bij voorbeeld het werk van Klaas Posthuma die in New York een Russische pianist opneemt of produceert).
- betrekking hebbend op Nederland en de Nederlandse cultuur in de ruimste zin van het begrip

ten behoeve van onderzoekers op het gebied van de musicologie, de geschiedenis en andere terreinen, de media, inclusief de omroep, de medewerkers in de fonografische industrie en alle geïnteresseerden in dit culturele erfgoed.

Het doel zal worden bereikt door

- 5.2 de stichting en instandhouding van een Nationaal Geluids-archief, dat zorgdraagt voor
- een actief acquisitiebeleid, gericht op de opsporing en verwerving van geluidsopnamen en collecties van geluidsopnamen waar ook aanwezig
 - de opslag en de conservering van het verzamelde materiaal met het oog op duurzame bewaring
 - de verzameling van additionele materialen zoals hoezen, posters en advertenties
 - het toegankelijk maken van het materiaal door middel van beschrijving en catalogisering, en de uitgave van catalogi en andere publicaties
 - het organiseren van bijeenkomsten en tentoonstellingen voor het ten gehore brengen van opnamen en de vertoning van additioneel materiaal, het creëren van luisterfaciliteiten, en alle andere activiteiten die leiden tot een zo groot mogelijk gebruik van het in het archief opgenomen materiaal
 - de verzameling en het toegankelijk maken van literatuur met betrekking tot de maatschappelijke functie, de techniek en het beheer van geluidsopnamen.

6. Acquisitie

6.1 Het actieve acquisitiebeleid, waarover in de vorige paragraaf wordt gesproken, zal er in principe op gericht moeten zijn alle binnen de doelstellingen vallende geluidsopnamen in het NGA te verzamelen.

Voor wat de actuele uitgaven van de platenmaatschappijen betreft zal dat niet veel problemen opleveren, aangezien de bij de NVPI aangeslotenen zich bereid hebben verklaard twee exemplaren van de hier bedoelde platen of musicassettes ter beschikking te stellen. Echter voor de inmiddels vervallen uitgaven (dat zijn platen die niet meer in de catalogus van de betreffende maatschappij voorkomen, maar waarvan uiteraard wel de moederband bewaard wordt) zal een oplossing moeten worden gezocht. Verder wordt het aantal Nederlandse uitgaven dat buiten de platenmaatschappijen om verschijnt, geschat op 500 à 750 stuks per jaar.

6.2 Als uitgangspunt moet worden gesteld, dat in het NGA in ieder geval de plaatversie van een geluidsopname moet worden bewaard. Dat daarvan, ter bescherming van de plaat, door het NGA een bandcopie wordt gemaakt, die door de geïnteresseerde kan worden beluisterd, doet daaraan niets af.

6.3 Eerder is al gesteld, dat te verwachten valt dat sommige privé-verzamelaars hun collecties zullen aanbieden (al of niet tegen betaling) wanneer het geluidsarchief eenmaal geïnstalleerd zal zijn. Van de binnen de uitgangspunten vallende privé-verzamelingen zal een compleet overzicht moeten worden opgesteld, opdat daarmee een regelmatig contact kan worden opgebouwd. Immers, ook als de verzamelingen nog niet in het NGA zijn ondergebracht (de meeste verzamelaars zullen zolang ze leven geen afstand willen doen) dient het geluidsarchief over de betreffende collectie gedocumenteerd te zijn.

6.4 Hetzelfde geldt, mutatis mutandis, voor de benadering van de reeds gevestigde instituten. Het is niet zinvol om goed functionerende geluidsarchieven te willen overnemen, uitsluitend vanwege het compleet zijn van het NGA. Het zal van de activiteiten en van het succes van het NGA afhangen of de noodzaak tot verdergaande coördinatie met de bestaande instituten, alszodanig wordt ervaren.

Hoe dan ook, er zal ook hier tenminste een uitwisseling van de documentatie moeten worden bewerkstelligd.

Selectie

6.5 Uit het feit dat alle binnen de NGA doelstellingen vallende geluidsopnamen zullen worden geacquireerd, valt op te maken dat in het algemeen niet gedacht wordt aan selectie vooraf. Hoe aantrekkelijk selectie, om economische redenen, ook lijkt, er is nauwelijks een artistieke of culturele grond voor te vinden. De criteria die men zou moeten aanleggen zouden uitermate subjectief zijn en vooral op langere termijn, historisch onaanvaardbaar. Bovendien heeft de ervaring bij andere archieven op audio-visueel gebied geleerd, dat selectie, vanwege het arbeidsintensieve werk, veelal duurder is dan niet selecteren.

Indien de financiële positie van het NGA een keuze, of althans het stellen van prioriteiten, noodzakelijk zou maken, wordt geadviseerd naar een zo groot mogelijke verscheidenheid te streven. Het is in dat geval belangrijker om van de kunstenaars A en B elk vijf opnamen in het archief te hebben dan tien opnamen van A en geen enkele van B.

7. Relatie met bestaande geluidsarchieven en andere instellingen

7.1 Het archief zal zijn werkzaamheden niet in eerste instantie richten op gebieden, die door bestaande instellingen als het Theater Instituut, de Stichting Film & Wetenschap of een aantal Gemeentearchieven, bestreken worden. Nagegaan zal moeten worden om welke terreinen het daarbij gaat. Met de betreffende instellingen zal contact worden gelegd om tot afgrenzing te komen en eventuele overlappingsen te vermijden. In het bijzonder moet worden nagegaan in hoeverre er duplicatie zal ontstaan van de reeds in de NOS-Fonothek aanwezige platencollectie. (Aangezien alleen al op praktische gronden niet verwacht mag worden dat de eigen producties van de omroep in copievorm ter beschikking zullen worden gesteld aan het Nationaal Geluidsarchief, wordt dit deel van de NOS-collectie verder buiten beschouwing gelaten. Hierover is reeds door de werkgroep Stichting Audiovisueel Archief SAVA in 1977 een nota uitgebracht. Overigens is het niet ondenkbaar dat omroepopnamen beperkt openbaar kunnen worden, mits daartoe af luisterfaciliteiten ter plekke zouden kunnen worden gerealiseerd. Het Nationaal Geluidsarchief zou dan een "verwijzingsfunctie" voor omroepopnamen kunnen verkrijgen, wanneer daartoe copieën van NOS-catalogi zouden worden verstrekt, of in de toekomst aansluiting mogelijk wordt op de NOS-computer-catalogus.)

De positieve effecten, als bijvoorbeeld het gebruikmaken van reeds bestaande titelbeschrijvingen, kunnen van groot belang zijn. In dit verband moet tevens worden gekeken naar de stand van zaken met betrekking tot een centrale documentatie van geluidsoptnamen in PICA-verband (Project voor geIntegreerde Catalogus Automatisering) en de wederzijdse afgrenzing van taken met het Nederlandse Bibliotheek en Lectuur Centrum (NBLC), mede gezien de Nota betreffende de Centrale Documentatie van Audiovisuele media van de Stuurgroep AV media (1980).

7.2 Het Nationaal Geluidsarchief zal zich uit de aard der zaak op geluidsoptnamen concentreren. De documentatie en technische aspecten van deze taak zijn echter niet los te zien van wat er bij andere audiovisuele media en ook bij archief- en bibliotheekmateriaal in ruimere zin aan de hand is.

Het archief zal er goed aan doen relaties aan te knopen met archieven van beeldmateriaal (Nederlands Filmmuseum, RVD), het archiefwezen van de overheid en het openbare bibliotheekwezen (inclusief NBLC), waarbij in het laatste geval tevens zal kunnen worden geprofiteerd van de daar aanwezige informatie- en distributiefaciliteiten. Het archief zal wat betreft de inhoud van zijn verzameling (muziek, gesproken woord) nauwe banden moeten aangaan met instellingen, die op deze gebieden onderzoek verrichten, publiceren en informeren. Universitaire muziekinstituten maar ook een instelling als Donemus, kunnen bijdragen tot een verdieping van de kennis omtrent de opnamen in het archief en tot samenwerking bij onder meer studie en gebruik van muziekopnamen en bladmuziek. Aansluiting bij IASA, International Association of Sound Archives, en haar Nederlandse afdeling is een vanzelfsprekende zaak.

8. Juridische structuur

8.1 Als juridische structuur voor het Nationaal Geluidsarchief gaan de gedachten uit naar de rechtsvorm van de Stichting. De statuten van deze Stichting en een weloverwogen organisatiestructuur zullen de werking van 'checks and balances' moeten waarborgen.

In het Stichtingsbestuur zullen de geldgevers en andere steunende instanties hun plaats kunnen vinden; dat de overheid daarin een belangrijke plaats zal dienen in te nemen, is evident.

8.2 De Stichting Nationaal Geluidsarchief zou op haar beurt een Vriendenkring van het Nationaal Geluidsarchief kunnen oprichten, waarvan geïnteresseerde particulieren lid kunnen worden, en zodoende met hun financiële bijdragen het NGA ondersteunen.

9. Personeelsformatie

De personeelsformatie dient te bestaan uit de volgende posten.

9.1. Directeur

Taak:

In het algemeen de eindverantwoordelijkheid inzake voorbereiding en uitvoering van het beleid, de organisatie, de activiteiten, de in- en externe betrekkingen, de budgettering, de budgetbewaking, en in het bijzonder werkzaamheden op de gebieden van acquisitie en beschikbaarstelling.

Vereist:

Ervaring inzake management, kennis van de te archiveren materialen en van de fonografische industrie, museale of andere ervaring, gericht op een actief beleid inzake beschikbaarstelling.

Schaal:

148 (max. f 107.300,-- all in)

9.2 Documentalisten (3)

Taak:

Inventarisatie, beschrijving, catalogisering, publicatie catalogus, mondelinge en schriftelijke informatie, verzameling, beheer en beschrijving van literatuur.

Vereist:

Kennis en ervaring inzake titelbeschrijvingen, catalogisering, tekstverwerking en informatie verstrekking; verder bekendheid met de platenwereld en tenminste voor één van de drie een musicologische ondergrond.

Schalen:

89 (1) (max. f 62.000,-- all in)

57 (2) (max. - 49.250,-- all in p.p.)

9.3 Technicus

Taak:

Conservering, vervaardiging van geluidscopieën, beheer opslag en technische faciliteiten, toegepast onderzoek inzake relevante technieken.

Vereist:

Opleiding en ervaring inzake geluidsopname- en weergave-technieken.

Schaal:

71 (max. f 54.300,-- all in)

9.4 Secretaris(esse)

Taak:

Notulering van vergaderingen, verzorgen en archiveren van correspondentie, administratie en financiële administratie, informatie van algemene aard, organisatie van bijeenkomsten en externe activiteiten.

Vereist:

Secretaresses-opleiding en -ervaring

Schaal:

57 (max. f 49.300,-- all in)

9.5 Assistent algemene dienst

Taak:

Assistentie bij alle voorkomende werkzaamheden, in het bijzonder het opslaan en de verzending.

Vereist:

Geen bijzondere vereisten inzake kennis en ervaring.

Schaal:

18 (max. f 42.200,-- all in)

- 9.6. Bij eventuele uitbreiding van de personeelsformatie moet in volgorde van prioriteit worden gedacht aan:
- een extra technicus (schaal 57)
 - een typist(e)
voor het verwerken van beschrijvingen, publicaties en correspondentie (schaal 32)
 - een extra documentalist
voor de vervaardiging van beschrijvingen (schaal 57)
 - een medewerker
voor publicaties, tentoonstellingen en externe activiteiten (schaal 57)

Een deel der werkzaamheden, voor zover projectgebonden, zal kunnen worden opgevangen door inschakeling van free-lance krachten.

10. Ruimtelijke voorwaarden

De benodigde ruimtelijke eenheden voor een Nationaal Geluidsarchief dienen onderdak te verschaffen aan de collectie en het personeel. Ook het werken met de collectie heeft ruimte nodig. De hiervolgende inventarisatie zou daartoe voldoende mogelijkheden bieden.

10.1 Collectie

a) Platen

Uitgaande van het in paragraaf 3 vermelde aantal nieuwe plaatproducties, zijnde \pm 3.000 per jaar, waarvan telkens 2 exemplaren moeten worden opgenomen over een voorlopige planingsperiode van 10 jaar, alsook een aanwas van 150.000 "oude" producties uit de voorafgaande decennia, betekent dit aan benodigde ruimte, omstreeks 120 m^2 (stelling van 6 nivo's, dubbelzijdig, 4 meter breed, 0,65 m. diep) wanneer een mobilumkastenopstelling wordt toegepast. (Het ware te overwegen om het dubbele exemplaar van elke nieuwe plaat te vervangen door een musicassette, indien deze beschikbaar is. Niet van alle plaatuitgaven zal altijd een musicassette worden uitgebracht.)

b) Banden

Hoewel er nog weinig inzicht is in het aantal banden dat door het NGA zal worden opgenomen, dient daar toch rekening mee te worden gehouden. Een voorzichtige schatting zou er als volgt kunnen uitzien:

- van onderwijs- c.q.

onderzoekinstellingen: 100 per jaar over 10 jaar: 1000

- Nederlands Theater Instituut	: 200 per jaar over 10 jaar: 2000
- Gemeentelijke en andere archief- diensten	: 100 per jaar over 10 jaar: 1000
- Opslag van plaat- copieën op band	: 100 per jaar over 10 jaar: 1000
- Diversen	: 100 per jaar over 10 jaar: 1000
	<hr style="width: 10%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> 6000 banden

Uitgaande van mobilumstellingen van 40 banden per meter:

blokken à 8 kasten à 6 meter per kast = 3 blokken

benodigde ruimte $(4 + 2) \times 0,65 \times 3 = \boxed{12 \text{ m}^2}$

c) Documentatie materiaal

Hieronder dient te worden begrepen:

- releaselijsten
- aankondigingen, affiches en andere drukwerken behorend bij de collectie geluidsdragers
- naslagwerken, tijdschriften e.d.

Voor de opslag hiervan lijkt een ruimte van $\boxed{40 \text{ m}^2}$ voldoende.

10.2 Medewerkers en dienstverlening

	aantal ruimten	à	m ²	tottaal m ²
1. Directeur	1	à	15	15
2. 3 documentaristen	3	à	9	27
3. technicus/studio	1	à	15	15

	aantal ruimten		m ²	totaal m ²
4. secretariaat (2 personen)	1	à	15	15
5. opslag en expeditie	2	à	15	30
6. presentatieruimte	1	à	60	60
7. afluistercabines	<u>4</u>	à	12	<u>48</u>
	13			210

10.3 Het totaal benodigde aantal ruimtelijke eenheden voor collecties, medewerkers en dienstverlening bedraagt derhalve 16, met een noodzakelijk oppervlak van ongeveer 400 m².

Daarbij dient rekening te worden gehouden met een geconditioneerde luchtbehandeling voor de opslagruimten van de collecties.

11. Jaarlijkse kosten (cijfers op basis van peil 1/1 1981)

11.1 Personele kosten (totale kosten per jaar)

1 directeur	schaal 148	f 107.300,--	
1 documentalist	" 89	- 62.000,--	
2 documentaristen	" 57	- 98.500,--	
1 technicus	" 71	- 54.300,--	
1 secretaresse	" 57	- 49.300,--	
1 ass. algemene dienst	" 18	- 42.400,-- +	
		<hr/>	
		f 413.600,--	
- free-lance krachten		- 10.000,--	
		<hr/>	
			f 423.600,--

11.2 Materiële kosten

- huur en exploitatie behuizing	f 100.000,--	
- aanschaffing platen, cassettes, band- materiaal, hoezen, dozen, literatuur, etc.	- 125.000,--	
- jaarlijkse investeringen techn. fac.	- 10.000,--	
- onderhoud en reparaties	- 10.000,--	
- publicaties (voor zover niet door te berekenen)	- 25.000,--	
- afschrijving apparatuur (20%)	- 20.000,--	
- afschrijving meubilair	- 15.000,-- +	
	<hr/>	
		f 305.000,--

Totale jaarlijkse kosten

f 728.600,--
=====

11.3 Investeringsen (lasten ineens)

- meubilair	f 150.000,--
- technische faciliteiten	- 100.000,--
- verbouwingkosten	p.m.

Totaal

f 250.000,--
=====

12. Financiering

- 12.1 Voor de financiering van het Nationaal Geluidsarchief zal voor het grootste gedeelte een beroep moeten worden gedaan op de overheid. Als behoedster van o.a. de Nederlandse muziekcultuur, zal daarvoor in eerste instantie het Ministerie van CRM zijn aangewezen, maar aangezien ook het educatieve element in de doelstellingen van het NGA een belangrijke rol speelt, zal ook het Ministerie van O & W voor financiële steun worden benaderd.
- 12.2 Daarnaast zal de mogelijkheid worden onderzocht of instanties of organisaties die belang zouden kunnen hebben bij het instandhouden van een dergelijk archief, bereid en in staat zouden zijn, een financiële bijdrage te verschaffen. In dit verband kan worden gedacht aan de NOS, de Stemra/Buma, Unesco, de Kunstenaarsorganisaties, de Gemeente waarin het archief zal worden ondergebracht, de elektronische industrie, etc.
- 12.3 Het Prins Bernhard Fonds en andere fondsen kunnen worden benaderd met het verzoek een bepaald project, bij voorbeeld een aan te schaffen belangrijke privé-collectie historische grammofoonplaten, maar ook technische faciliteiten, of de inrichting etc., als startsubsidie te financieren.
- 12.4 De Nederlandse grammofoonplatenmaatschappijen, verenigd in de NVPI, hebben zich bereid verklaard, van al hun producten, voor zover van toepassing, gratis twee exemplaren voor het NGA beschikbaar te stellen. Dit betekent een jaarlijkse bijdrage van ongeveer f 70.000,--.
- 12.5 De Vriendenkring van het NGA zou een bijdrage kunnen opleveren van f 50.000,-- per jaar.